

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2025/26:AU15

ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam arbetsmiljö

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö.

När det gäller ILO:s rekommendationer (nr 206) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet, (nr 207) om en säker och hälsosam arbetsmiljö samt (nr 208) om högkvalitativa lärlingsutbildningar instämmer utskottet i regeringens bedömning att de inte föranleder några åtgärder.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

I betänkandet finns en reservation (S, V, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:134 ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam arbetsmiljö.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden.....5

 ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i
 arbetslivet5

 Utskottets ställningstagande.....7

 ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö8

 Utskottets ställningstagande.....9

 ILO:s rekommendationer nr 206, 207 och 2089

 Utskottets bedömning10

Reservation11

 Förtydligande i arbetsmiljölagen, punkt 2 (S, V, MP).....11

Särskilt yttrande.....12

 ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i
 arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam
 arbetsmiljö (SD)12

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag.....13

 Propositionen13

 Följdmotionen13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet

Riksdagen godkänner ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:134 punkt 1.

2. Förtydligande i arbetsmiljölagen

Riksdagen avslår motion

2025/26:3934 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S).

Reservation (S, V, MP)

3. ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö

Riksdagen godkänner ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:134 punkt 2.

Stockholm den 23 april 2026

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Magnus Persson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Magnus Persson (SD), Ardalan Shekarabi (S), Saila Quicklund (M), Adrian Magnusson (S), Ann-Christine Frohm (SD), Serkan Köse (S), Sara Gille (SD), Merit Frost Lindberg (M), Ciczie Weidby (V), Martina Johansson (C), Mats Arkhem (SD), Leila Ali Elmi (MP), Jonathan Svensson (S), Leif Nysmed (S), Lars Beckman (M), Camilla Rinaldo Miller (KD) och Malin Danielsson (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2025/26:134 ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam arbetsmiljö samt ett motionsyrkande som väckts med anledning av propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilagan. Motionsförslaget finns också i bilagan.

Konventionerna med kompletterande rekommendationer återfinns på engelska och i svensk översättning som bilagor i regeringens proposition.

Bakgrund

I juni 2019 antog Internationella arbetsorganisationens (ILO) beslutande församling konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet med en kompletterande rekommendation (nr 206). Konventionens syfte är att skydda arbetstagare mot våld och trakasserier i arbetslivet.

I juni 2023 antog ILO:s beslutande församling konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö med en kompletterande rekommendation (nr 207). Konventionen och rekommendationen antogs till följd av en ändring i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet.

En ILO-konvention är avsedd att ratificeras (godkännas) av organisationens medlemmar. Medlemsstaterna blir inte automatiskt bundna av en konvention, utan behöver aktivt lämna samtycke till det. Ratifikationsinstrumentet sänds till Internationella arbetsbyrån för registrering, vilket är ett krav för att konventionen ska bli bindande för medlemslandet.

En rekommendation från ILO är avsedd att beaktas vid lagstiftning eller på annat sätt, men ska inte ratificeras.

Betänkandets disposition

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla regeringens förslag till godkännande av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet samt motionsförslaget om förtydligande i arbetsmiljölagen. Därefter behandlar utskottet regeringens förslag till godkännande av ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö. Slutligen behandlar utskottet regeringens information om tre ILO-rekommendationer, nämligen ILO:s rekommendation (nr 206) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet, ILO:s rekommendation (nr 207) om en säker och hälsosam arbetsmiljö samt ILO:s rekommendation (nr 208) om högkvalitativa lärlingsutbildningar.

Utskottets överväganden

ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och avslår motionsyrkandet.

Jämför reservationen (S, V, MP).

Propositionen

Konventionens syfte och huvudsakliga innehåll m.m.

ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet antogs vid arbetskonferensens 108:e möte den 21 juni 2019. Vid samma tillfälle antogs ILO:s rekommendation (nr 206) om våld och trakasserier i arbetslivet. Syftet med konventionen och rekommendationen är att skydda arbetstagare mot våld och trakasserier i arbetslivet.

Konventionen, som innehåller 20 artiklar, skyddar arbetstagare och andra personer i arbetslivet, bl.a. personer som yrkesutbildar sig, inklusive praktikanter och lärlingar, volontärer, arbetssökande, arbetstagare som sagts upp samt personer som utövar befogenheter, skyldigheter eller ansvar som arbetsgivare (artikel 2). Konventionen är tillämplig på våld och trakasserier i arbetslivet som inträffar i, är knutna till eller härrör från arbete på bl.a. arbetsplatsen (inbegripet allmänna och privata utrymmen där arbete utförs), under arbetsrelaterade resor samt vid resor till och från arbetet (artikel 3).

I artikel 4 återfinns ett antal skyldigheter som i konventionen benämns kärnprinciper, och som bl.a. innebär att medlemsstaterna har en övergripande skyldighet att respektera, främja och förverkliga allas rätt till ett arbetsliv fritt från våld och trakasserier och att medlemsstaterna ska, i samråd med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, anta en inkluderande, helhetsinriktad och jämställdhetsintegrerande ansats för att förebygga och avskaffa våld och trakasserier i arbetslivet.

Vidare anges i konventionen att medlemsstaterna ska respektera, främja och förverkliga de grundläggande principerna och rättigheterna i arbetslivet såsom bl.a. föreningsfriheten och den kollektiva förhandlingsrätten (artikel 5) och att medlemsstaterna ska anta lagar och andra författningar som säkerställer rätten till likabehandling och icke-diskriminering i arbetslivet (artikel 6).

Nationella bestämmelser om skydd mot våld och trakasserier i arbetslivet

Bestämmelser som är avsedda att motverka och ge skydd mot våld och trakasserier i arbetslivet finns i stor utsträckning inom arbetsmiljölagstiftningen och diskrimineringslagstiftningen.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) är en ramlag som innehåller de grundläggande bestämmelserna om arbetsmiljöns utformning, anger vem som har ansvar och befogenheter och reglerar hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras. Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över att lagen följs.

Diskrimineringslagen (2008:567) syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen är tvingande till förmån för den som omfattas av skyddet mot diskriminering. Diskrimineringslagen gäller på flera olika samhällsområden, varav ett är arbetslivsområdet. Diskrimineringsombudsmannen utövar tillsyn över att lagen följs.

Även inom den straffrättsliga regleringen finns skydd mot våld och trakasserier. Relevanta bestämmelser finns i brottsbalken i 3 kap. om brott mot liv och hälsa, i 4 kap. om brott mot frihet och frid och i 5 kap. om ärekränkning. I de flesta fall gäller dessa bestämmelser generellt, oavsett vem som är förövare respektive offer och oavsett var den brottsliga handlingen äger rum. Vissa brott, t.ex. arbetsmiljöbrott, kan bara begås av en individ i en viss situation. I vissa situationer gäller ett starkare straffrättsligt skydd, t.ex. för tjänstemän i samband med myndighetsutövning (17 kap. brottsbalken).

Andra bestämmelser av relevans finns t.ex. i lagen (1982:80) om anställningsskydd. Arbetstagaren är bl.a. skyddad mot uppsägning som inte grundar sig på sakliga skäl enligt 7 §.

Godkännande av konventionen

Regeringen anser att Sverige bör ansluta sig till ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och pekar i det sammanhanget på att en ratificering bidrar till att understryka och bekräfta allas rätt till ett arbetsliv fritt från våld och trakasserier. Regeringen anser även att det är viktigt både ur ett nationellt och ett internationellt perspektiv att Sverige ansluter sig till konventionen för att ändamålet med konventionen ska uppnås.

Regeringen anser att konventionen är uppfylld dels genom lagstiftningen i diskrimineringslagen, arbetsmiljölagen och brottsbalken, dels genom regeringens arbete mot våld och trakasserier som bedrivs med inriktning på riksdagsbundna mål inom bl.a. arbetslivspolitik, politiken mot diskriminering och jämställdhetspolitiken.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att konventionens bestämmelser motsvaras av det svenska regelsystemet och att Sverige lever upp till de krav som ställs i konventionen. Regeringen anser mot denna bakgrund att

konventionen kan ratificeras och föreslår att riksdagen ska godkänna konventionen.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3934 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) anser motionärerna att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett förtydligande i arbetsmiljölagen om att arbetsmiljön ska vara fri från våld och trakasserier. Motionärerna anser att ratificeringen av konventionen inte är tillräcklig för att fullt ut möta de problem som finns i arbetslivet. Motionärerna poängterar därvid att utredningen som låg till grund för propositionen lade fram flera förslag som skulle kunna förstärka genomförandet av konventionen i svensk rätt, bl.a. att det i arbetsmiljölagen skulle införas ett förtydligande om att arbetsmiljön så långt som möjligt ska vara fri från våld och trakasserier.

Bakgrund

Utredningen om ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet

En särskild utredare har haft i uppdrag att utreda och ta ställning till om svensk rätt är förenlig med ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet. Utredningen gavs även utrymme att föreslå ytterligare åtgärder om sådana bedömdes lämpliga för att uppnå konventionens övergripande syfte (dir. 2020:98, dir. 2021:38). I utredningens slutbetänkande ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet (SOU 2021:86) gör utredaren bedömningen att svensk rätt är förenlig med ILO:s konvention nr 190 och att det därmed inte behövs några lagändringar eller andra åtgärder för att ratificera konventionen.

I slutbetänkandet föreslås dock, som en åtgärd för att uppnå konventionens övergripande syfte, bl.a. att det ska införas ett förtydligande i arbetsmiljölagen om att arbetsmiljön, så långt som möjligt, ska vara fri från våld och trakasserier.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona att ingen ska behöva utsättas för våld eller trakasserier på sin arbetsplats. En självklar utgångspunkt för arbetsmiljöpolicen måste därför vara att alla som arbetar ska kunna gå till jobbet utan att vara rädda för att bli utsatta för våld eller trakasserier. I sammanhanget kan utskottet med gillande konstatera att arbetsgivare enligt svensk rätt har ett stort ansvar när det gäller att förebygga och motverka våld och trakasserier i arbetslivet.

I likhet med regeringen anser utskottet att ILO:s konvention nr 190 är ett betydelsefullt led i arbetet med att motverka våld och trakasserier i arbetslivet, såväl globalt som nationellt. Utskottet välkomnar därför regeringens

proposition och instämmer med regeringen i att det är viktigt ur både ett nationellt och ett internationellt perspektiv att Sverige ansluter sig till konventionen för att ändamålet med konventionen ska uppnås, dvs. att skydda arbetstagare mot våld och trakasserier i arbetslivet.

I likhet med regeringen anser utskottet att svensk rätt, huvudsakligen genom lagstiftningen inom straffrätten, diskrimineringsrätten och arbetsmiljörätten, är förenlig med konventionen. Dessutom finns, som regeringen påpekar, ett flertal andra åtgärder, t.ex. vägledning och information, som bidrar till arbetet mot våld och trakasserier i arbetslivet och därmed till efterlevnaden av konventionen. Utskottet delar därför regeringens slutsats om att det inte krävs några lagändringar eller andra åtgärder för att Sverige ska uppfylla de krav som konventionen ställer.

I kommittémotion 2025/26:3934 (S) anser motionärerna att det bör införas ett förtydligande i arbetsmiljölagen om att arbetsmiljön ska vara fri från våld och trakasserier. Motionärerna hänvisar i det sammanhanget till att det i slutbetänkandet ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet bl.a. lämnades ett sådant förslag. Utskottet har givetvis ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av arbetsgivarnas ansvar att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete för att hålla våra arbetsplatser fria från våld och trakasserier. Utskottet anser dock inte att det i nuläget finns behov av att vidta särskilda åtgärder för att konventionens syfte bättre ska uppfyllas, såsom exempelvis ett sådant förtydligande som motionärerna föreslår. Utskottet anser således att regeringens förslag är väl avvägt och litar till att regeringen, om det senare skulle visa sig motiverat, återkommer till riksdagen med förslag på ytterligare åtgärder.

Sammanfattningsvis välkomnar utskottet regeringens proposition och anser att riksdagen, av de skäl som anförs i propositionen, bör godkänna ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och avslå motionen.

ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö.

Propositionen

Bakgrund och konventionens huvudsakliga innehåll m.m.

ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö och ILO:s rekommendation (nr 207) i samma ämne antogs vid arbetskonferensens 111:e möte den 12 juni 2023. Bakgrunden till konventionen och rekommendationen

är att det vid arbetskonferensens 110:e möte i juni 2022 beslutades att inkludera en säker och hälsosam arbetsmiljö som en femte grundläggande princip och rättighet i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. Konventionen och rekommendationen antogs alltså som en följd av ändringen i nämnda deklaration.

Genom konventionen och rekommendationen revideras 15 internationella konventioner och rekommendationer som tidigare antagits inom ILO med avseende på arbetslivet, bl.a. i konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet vari orden en säker och hälsosam arbetsmiljö har förts in i artikel 5. Revideringarna syftar till att åstadkomma klarhet och samstämmighet i de internationella arbetsstandarderna i enlighet med tillägget i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet.

Godkännande av konventionen

Regeringen noterar att en av de konventioner som ändrats till följd av ILO:s konvention nr 191 är konvention nr 190. Regeringen bedömer att svensk rätt är förenlig med de krav som ställs genom den aktuella ändringen i ILO:s konvention nr 190 och att svensk rätt även i övrigt är förenlig med ILO:s konvention nr 191. Därmed anser regeringen att det inte behövs några lagändringar eller andra åtgärder för att Sverige ska uppfylla de krav som konventionen ställer. Regeringen föreslår därför att riksdagen ska godkänna konventionen.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som gäller ratificering av ILO:s konvention nr 191 med anledning av propositionen. Utskottet delar regeringens bedömning att svensk rätt uppfyller kraven i konventionen. Utskottet anser därför att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör godkänna ILO:s konvention nr 191 om en säker och hälsosam arbetsmiljö.

ILO:s rekommendationer nr 206, 207 och 208

Propositionen

I propositionen informerar regeringen riksdagen om de tre ILO-rekommendationerna (nr 206) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet, (nr 207) om en säker och hälsosam arbetsmiljö samt (nr 208) om högkvalitativa lärlingsutbildningar.

När det gäller innehållet i rekommendationerna nr 206 och nr 207 har detta kortfattat berörts ovan i anslutning till respektive konvention. ILO:s rekommendation (nr 208) om högkvalitativa lärlingsutbildningar antogs vid arbetskonferensens 111:e möte den 16 juni 2023. Rekommendationen syftar till att få medlemsstaterna att utveckla högkvalitativa lärlingsutbildningar för

alla åldrar genom nationell lagstiftning, kollektivavtal, politiska åtgärder eller andra åtgärder som är förenliga med nationell praxis.

Regeringen gör bedömningen att rekommendationerna inte kräver några åtgärder.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att en rekommendation från ILO är avsedd att beaktas vid lagstiftning eller på annat sätt, men att den inte ska ratificeras som en konvention. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att svensk rätt lever upp till innehållet i de tre rekommendationerna och att de därför inte kräver några åtgärder.

Reservation

Förtydligande i arbetsmiljölagen, punkt 2 (S, V, MP)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Serkan Köse (S), Ciczie Weidby (V), Leila Ali Elmi (MP), Jonathan Svensson (S) och Leif Nysmed (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3934 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi välkomnar att Sverige nu ansluter sig till ILO:s konvention nr 190 och anser att det skickar en viktig signal om att våld och trakasserier i arbetslivet är oacceptabelt. Samtidigt menar vi att ratificeringen inte är tillräcklig för att fullt ut möta de problem som finns i arbetslivet. För att komma åt problemen krävs ett stärkt förebyggande arbetsmiljöarbete och skyddet mot våld och trakasserier från tredje man behöver stärkas. Vi anser därför att det förslag om ett förtydligande i arbetsmiljölagen som föreslogs i betänkandet ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet bör genomföras. Till skillnad mot utskottet anser vi inte att det är tillräckligt att regeringen eventuellt återkommer i frågan till riksdagen i framtiden, utan vi anser att en sådan lagändring behöver komma på plats nu. Vi menar att ett tydligare lagstöd skulle bidra till att tydliggöra arbetsgivarnas ansvar och ge ett starkare stöd för det förebyggande arbetet mot våld och trakasserier i arbetslivet.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag som innebär ett förtydligande i arbetsmiljölagen om att arbetsmiljön ska vara fri från våld och trakasserier.

Särskilt yttrande

ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam arbetsmiljö (SD)

Magnus Persson (SD), Ann-Christine Frohm (SD), Sara Gille (SD) och Mats Arkhem (SD) anför:

Godkännandet av ILO-konventionerna får inte bli en slutpunkt i arbetet för en säker och hälsosam arbetsmiljö. Mer behöver göras för att skyddet ska märkas i praktiken. Ingen ska behöva vänja sig vid en arbetsdag präglad av rädsla, hot eller grov respektlöshet.

Vi anser att ambitionsnivån behöver höjas. Fokus måste ligga på resultat, ansvar och verklig förändring. För oss är det avgörande att svenska arbetsplatser präglas av trygghet, ordning och respekt.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla arbetsmiljöpolicen i denna riktning i kommande politiska samarbeten och återkommer således till dessa frågor i andra sammanhang.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:134 ILO:s konvention om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet och ILO:s konvention om en säker och hälsosam arbetsmiljö:

1. Riksdagen godkänner ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet (avsnitt 5).
2. Riksdagen godkänner ILO:s konvention (nr 191) om en säker och hälsosam arbetsmiljö (konsekvensändringar) (avsnitt 7).

Följdmotionen

2025/26:3934 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett förtydligande i arbetsmiljölagen om att arbetsmiljön ska vara fri från våld och trakasserier och tillkännager detta för regeringen.